

De Standaard

700 bladzijden Dostojevski in anderhalf uur knetterend toneel

Recensie door Liv Laveyne, 17/03/2025

© Raymond Mallentjer

700 bladzijden in 1,5 uur toneel: tijd besparen doe je sowieso met *Boze geesten* van Lazarus, maar het is voor de schwung dat je moet gaan.

Ze kunnen intussen gerust Fjodor zeggen tegen Dostojevski, de mannen van Lazarus. Na eerder *Idioot*, *Misdaad en straf* en *Karamazov* zitten ze met *Boze geesten* aan hun vierde toneelbewerking van de romans van deze Russische grootmeester. Met genoeg oneerbied en vurig spel zoals het een beetje revolutie betaamt.

Een gevallen kroonluchter en een harmonieuze samenzang die ontaardt in een pompende fuifbeat. De beginscène is meteen ook in een notendop de totale vernietiging waar *Boze geesten* naartoe bouwt. Tussenin: veel gepraat, gevoel, veel bedisselen en schermutselingen in dit existentiële carnaval.

Stonden Dostojevski's romans vroeger vooral goed op de stevige boekenplank van de bedaarde intellectueel, tegenwoordig is hij helemaal cool bij het jonge volkje. Sinds enkele Tiktok-influencers zijn *Witte nachten* aanprezen, merken boekhandels een hernieuwde interesse. Lig het aan de eenzaamheid, vertwijfeling en stuurloosheid waaraan zijn personages lijden en waarin een jonge generatie zich herkent? Vrolijk word je er niet van, maar kijk, daarvoor heb je dan Lazarus! Om zulke turven een zodanige schwung te geven dat de tragiek van de mens een heerlijke pikzwarte komedie wordt.

© Raymond Mallentjer

Boze geesten speelt zich af in een provinciestad waar enkele oude revolutionairen het zich comfortabel hebben gemaakt terwijl de jonge garde van het sociale genootschap er in boel belandt. Het benefiet dat er wordt georganiseerd loopt in het honderd, terwijl ondertussen elders de echte revolutie wordt voorbereid. De personages zijn de kleine mens ten voeten uit, in hun zelfgenoegzaamheid en zelfbeklag. Het boek werd geschreven in 1872, maar zinspeelt evengoed op de huidige Europese samenleving.

Lazarus balde meer dan 700 pagina's in anderhalf uur toneel, met slimme weglatingen, dubbelrollen en enkele opzichtige filmische trucs: twee grote trommen dienen ook voor de geluidseffecten bij de gevechten, en een blazer zorgt voor dramatisch wapperende haren. En het generatieconflict in het verhaal? Op scène blijkt dat spel van generaties vooral een zegen. Van matrone Ineke Nijssen over de vaste Lazarus-kern (Pieter Genard, Günther Lesage, Koen De Graeve, Ryszard Turbiasz en Joris Van den Brande) tot de jonge garde (Lilith Pas en Anna De Graeve): samen maken ze knetterend ensembletheater. Fjodor is zowaar een coole Rus!